

ZODPOVEDÁ LEKÁR ZA VECI ODLOŽENÉ PACIENTOM V ČAKÁRNI?

Peter Kováč

Ústav súdneho lekárstva LF UK Bratislava

Prevádzkovanie určitých druhov činností a poskytovaných služieb je nevyhnutne spojené so situáciami, v ktorých treba na kratší či dlhší čas odložiť svoje veci a vzdať sa tak nad nimi bezprostrednej kontroly. Situácie tohto druhu sú úplne bežné v zdravotníckych zariadeniach. Občas môže dôjsť k poškodeniu odložených vecí, prípadne až ku ich odcudzeniu. Na ochranu vlastníkov vnesených vecí pre tieto situácie zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (OZ) zavádza režim zodpovednosti za škodu odlišný od bežných zvyklostí.

Zodpovednosť za škodu v spomenutých prípadoch patrí medzi tzv. osobitné prípady zodpovednosti. Úprava zodpovednosti za vnesené veci je obsiahnutá v § 433 a § 434 OZ a v § 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Vnesenými vecami sú podľa § 433 ods. 1 OZ také veci, ktoré boli fyzickými osobami vnesené do priestorov vyhradených na ubytovanie alebo na uloženie vecí alebo veci boli odovzdané prevádzkovateľovi alebo niektorému z jeho zamestnancov. Takýto druh zodpovednosti neprihádza pri prevádzke ambulancie prakticky do úvahy. Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti však veľmi často vzniká situácia, v ktorej zodpovednosť za vnesené veci upravuje § 433 ods. 2 OZ. Podľa tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka ak je s prevádzkou niektorej činnosti spravidla spojené odkladanie vecí, zodpovedá ten, kto ju vykonáva, fyzickej osobe za škodu na veciach odložených na mieste na to určenom alebo na mieste, kde sa obvykle odkladajú. Zodpovednosť za škodu na odloženej veci sa vzťahuje nielen na škody spôsobené na hlavnej odloženej veci, ale aj na veci, ktorá sa s touto hlavnou vecou spravidla odkladá (rukavice vo vrecku odloženého kabátu, šál a podobne). Výnimku z takejto zodpovednosti predstavujú len situácie, v ktorých by ku škode došlo aj inak.

Je zrejmé, že pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti dochádza ku odkladaniu vecí, už vzhľadom na potrebu fyzikálneho vyšetrenia, prípadne na potrebu odloženia ošatenia v chladnom období roka.

Dôležité je v tejto súvislosti ustanovenie § 433 ods. 3, podľa ktorého sa nemožno zbaviť zodpovednosti za vnesené alebo odložené

veci jednostranným vyhlásením ani dohodou. Pri prevádzke zdravotníckeho zariadenia nie je možné zbaviť sa zodpovednosti za veci vnesené do čakárne ambulancie, prípadne do samotnej ambulancie jednostranným vyhlásením. To znamená, že oznamy typu „Za veci odložené v čakárni neručíme“ nemajú z hľadiska vylúčenia zodpovednosti žiaden význam čo potvrdilo rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR zo dňa 10. septembra 1963 R 16/64 (spis. zn. 6 Cz 35/63). Podľa citovaného rozhodnutia pokiaľ sa vyhradí určitý priestor na odkladanie vecí, zjavuje sa prevádzkovateľ zodpovednosti za škodu na veciach uložených inde. Prevádzkovateľ môže tiež určiť, že miestom na odkladanie vecí je miestnosť, v ktorej sa práve majiteľ veci zdržuje. Jednostranné vyhlásenia typu „Miestom na odkladanie vecí je ambulancia lekára“ sú účinné v prípade, že sa o nich pacient skutočne dozvedel. Preto ich treba umiestniť na viditeľné miesto, tak aby sa nedali prehliadnúť.

Treba upozorniť aj na význam v zákone použitej formulácie „miesto, kde sa veci obvykle odkladajú.“ Takýmto miestom je určite aj vešiak. Ak teda lekár chce určiť ako miesto pre odkladanie vecí pacienta počas vyšetrenia len svoju ambulanciu, musí z čakárne odstrániť vešiaky. Inak by sa pacient mohol domnievať, že svoje veci môže odložiť práve na vešiaku v čakárni. Odložiť vec na miesto obvyklé je však možné len v prípade, že nebolo miesto na odkladanie výslovne určené.

Zo zodpovednosti za vnesené a odložené veci nevyklučuje OZ žiaden druh vecí. To potvrdil aj rozsudok Najvyššieho súdu ČSSR zo dňa 30. decembra 1976 R 25/1978 (spis. zn. 2 Cz 42/76). Podľa tohto rozsudku sa vecami, ktorých odkladanie je spravidla spojené s prevádzkovaním určitých činností myslia veci ktoré je potrebné v tejto súvislosti odložiť. Zodpovedá sa teda aj za klenoty, šperky či iné cennosti. Podľa § 434 ods. 1 prvej vety sa za klenoty, peniaze a iné cennosti sa takto zodpovedá len do výšky ustanovenej vykonávacím predpisom. Tým je nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. V § 1 citovaného nariadenia vlády sa výška zodpovednosti za klenoty peniaze a iné cennosti obmedzuje maximálnou výškou 10 000 Sk. Toto obmedzenie však neplatí, pokiaľ sa preukáže, že škoda bola spôsobená tými, ktorí v prevádzke pracujú,

uhrádza sa bez obmedzenia. Osobami, ktoré v ambulancii pracujú, sú osoby, ktoré sú s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia v pracovnoprávnom či obdobnom vzťahu. Takýmito osobami sú lekár, zdravotná sestra, laboranti ale aj upratovačky. Limit pre zodpovednosť neplatí ani vtedy, pokiaľ cennosti alebo peniaze prevzal pracovník prevádzkárne do úschovy. OZ pre takéto prevzatie nestanovuje spôsob uloženia prevzatých vecí. Pre náhradu škody bude preto úplne bez významu, či pracovníkmi prevzaté veci boli uložené do trezoru alebo len voľne položené napríklad na stole.

Zodpovednosť za vnesené veci je prísnu formou zodpovednosti. Je zodpovednosťou objektívnou, pri ktorej sa neskúma zavinenie. Jediným dôvodom pre oslobodenie zo zodpovednosti je skutočnosť, že by ku škode došlo aj inak. Tým sa myslí predovšetkým na pôsobenie takzvanej vyššej moci (požiar, zemetrasenie, povodeň a iné). Nemožno však vylúčiť ani to, že vznik škody inak môže mať príčinu vo veci samej, pokiaľ napríklad ide o vec, ktoré rýchlo podlieha skaze.

Zo zodpovednosti za odložené veci sú podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČSSR zo dňa 28. júna 1983 R 7/85 (spis. zn. 1 Cz 18/83) vylúčené veci, ktoré mal občan v bezprostrednej dispozícii takže ich mohol opatrovať. V tomto prípade nejde o odloženú vec v zmysle ustanovenia § 433 ods. 2 OZ. Prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia teda nebude zodpovedať za škodu, ktorá vznikne na veciach položených vedľa pacienta sediaceho na lavičke v čakárni.

Pretože zodpovednosť za vnesené veci je voči prevádzkovateľovi prísna, určitú ochranu mu poskytuje § 436 OZ. Podľa tohto ustanovenia OZ sa právo na náhradu škody musí uplatniť u prevádzkateľa bez zbytočného odkladu. Právo na náhradu škody zanikne, ak sa neuplatnilo najneskôr pätnásteho dňa po dni, keď sa poškodený o škodu dozvedel. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČSSR zo dňa 30. decembra 1983 R 8/85 (spis. zn. 1 Cz 70/82) postačí uplatniť si nárok na náhradu škody u vedúceho pracovníka alebo iného pracovníka. Nárok na náhradu škody teda môže poškodený oznámiť nielen lekárovi či zdravotnej sestře, ale napríklad aj upratovačke.